

AkersDølen

Medlemsblad for Groruddalen Historielag

GRORUDDALEN HISTORIELAG

ÅRBOK 2019

Fra Stabburstrappa	side	2
Hva skjer	side	3
Årsmøte 2020	side	4
Åpningstider Steinhoggermuseet 2020	side	5
Lysvandring	side	6
Årboklansering 2019	side	7
Brannen på Økern	side	8
Årbok 2019	side	11
Nettbutikk og Mammutsalg	baksiden	

AkersDølen

Medlemsblad for Groruddalen Historielag

Returadresse:

Groruddalen Historielag
Postboks 37 Grorud
0905 OSLO

Besøksadresse:

Stabburet Nordtvet gård
Gårdsveien 1 - 3

Kontortid:

Kontoret er åpent første
onsdag hver måned.
kl. 12.00 - 14.00
Telefon: 22 16 48 85
E-post: post@grohi.no
Hj.side: www.grohi.no
Org.nr 989 556 924
Bankkonto nr: 7877 08 52381
Vipps nr: 22102

AkersDølen's redaksjon:

Kristian Skaane
Sigrun Opheim
Kari Brun Wisløff

Styret:

Leder og ansv.red.:

Dan Brovold

Nestleder: Kristian Skaane

Sekretær: Kari Brun Wisløff

Styremedlemmer:

Guri E. Bramness
Anne Finhammer
Anne Fikkan
Geir Nordhus
Harald Olsen

Varamedlemmer:

Katrin Meløy

Bokføring:

Øyvind Ragnar Bjørklund

Produksjon:

Gjerholm Design

På Stabburstrappa

Kjære alle medlemmer, vi i historielagets styre ønsker dere et riktig godt nytt år. Vi har et aktivt 2019 å se tilbake på med mange arrangementer.

Styret har samarbeidet om nødvendige oppgaver, og møtene har vært hyggelige og effektive.

Vår nestleder gjennom mange år, Kristian Skaane, ønsker nå å trekke seg fra nestledervervet da en familieførøkelse står for døra. Heldigvis forsvinner han ikke, men bytter plass med Geir Nordhus og tar rollen som styremedlem (med litt mindre ansvar). Han begynte som vår webmaster i 2007 og fra 2009 ble han et aktivt medlem av styret. I løpet av denne tiden har han utført veldig mange oppgaver for historielaget. Særlig må vi trekke frem at han laget en helt ny hjemmeside i 2013, åpnet nettbutikk og at vi i 2017 fikk nytt medlemsregister/økonomisystem «StyreWeb». Vi vil fortsatt være helt avhengig av hans støtte og hjelp for at vi skal greie arbeidet i styret. Vi takker deg så langt for innsatsen, Kristian, og ønsker deg alt godt i rollen som far.

Årboka har blitt godt mottatt, og det er alltid hyggelig. Det nedlegges et stort arbeid for at vi skal greie å utgi en slik bok hvert år. Her er vi avhengig av en aktiv redaksjonskomité og skriveglade artikkelforfattere. Årboka er en viktig dokumentasjon av historiske hendelser i dalen vår. Vi trenger flere abonnenter til historieboka som nå sendes ut portofritt. Historien knytter folk sammen og utvikler vår identitet som groruddøler.

En utfordring er å få med flere ungdommer og beboere under 40 år, og vi ønsker oss også flere medlemmer som ikke har sine historiske røtter fra Norge.

Vi har nå samlet 16 av våre gamle årbøker (pakker á 4 stk), som selges ut veldig billig (se baksiden).

Vi oppfordrer dere også til å ta en tur innom Steinhoggermuseet på Grorud som holder åpent siste søndagen i måneden og byr på mye interessant om denne viktige næringsveien for Groruddalen.

Alle oppfordres til å komme på årsmøtet på Nordtvet (se egen innkalling).

Vi har ønske om et nytt aktivt år for vårt historielag.

Groruddalen Historielag
Dan Brovold, leder

Forsidebilde: Årboka 2019 viser tidligere skogoppsynsmann Håvard Pedersen ved uteliggerboligen til Harald Grande i Grefsenåsen.

Hva skjer?

Aktiviteter våren 2020

Mandag 9. mars kl 19.00 - Årsmøtet

Se annonse senere i bladet

Sted: Nordtvet Gård

Foredrag etter møtet:

Annonseres i Akers Avis Groruddalen

Det tas forbehold om endringer i programmet!

Følg med på nettsiden www.grohi.no

GRASROTANDELEN

Spiller du med Norsk Tipping og ønsker du å støtte oss med grasrotandelen din?

Da kan du sende en SMS til nr **60000** med teksten:

Grasrotandelen 989556924

Tusen takk!

Bli medlem

Kjenner du noen som ønsker å bli medlem i historielaget?

På hjemmesiden finnes det nå en egen knapp på hovedsiden som sender deg rett til skjema for innmelding.

Årskontingent kr 175,-

Husk å melde adresseforandring ved flytting!

Vi får ofte medlemsblader i retur fordi ny adresse er ukjent for posten. Endring gjøres enkelt ved å sende en e-post til

post@grohi.no

vipps

Ønsker du å sende oss en pengegave til vårt arbeid?

vipps gjerne til 22102

Merk betalingen med hva det gjelder; støtte, gave, etc.

Tusen takk!

ÅRSMØTE 2020

Groruddalen Historielag avholder sitt årsmøte
Mandag 9. mars kl. 19:00 på Nordtvet Gård.

Saksliste:

1. Åpning. Godkjenning av innkalling.
2. Valg av møteleder, referent og to personer til å underskrive protokollen.
3. Styrets beretning for året 2019.
4. Regnskap 2019
5. Budsjett 2020.
6. Fastsetting av kontingenten for 2020.
7. Innkomne forslag.
8. Valg.

Enkel servering.

Foredrag etter årsmøtet annonseres på hjemmesiden og i Akers Avis Groruddalen.

Forslag som ønskes behandlet på årsmøtet må framsettes skriftlig og være styret i hende innen 02.03.2020.

Vel møtt!

Styret

Steinhoggermuseets åpningstider 2020:

Søndag 26. januar kl. 12.00-16.00

Søndag 23. februar

Søndag 29. mars

Søndag 26. april

Søndag 31. mai

Juni og juli sommerlukket

7.-9. august steinhoggerfestivalen

Søndag 30. august

Søndag 27. september

Søndag 25. oktober

Søndag 29. november

desember lukket

Lysvandring

Historielagets stand ved Lysvandringen langs Alnaelva

10. oktober 2019 var det duket for lysvandringen igjen.

Jeg, Harald, var ansvarlig for å få til en brukbar stand. En stor hvit presenning var kjøpt og med snorer og jekkestropper ble denne hengt opp mellom bjerkene i Alnaparken. Den ble ganske bra og tålte det lille regnet som kom, men det spørs om det hadde gått bra med mye regn?

Jeg ble litt forsinket da jeg snudde bilen ut på en gressbakke av søkk våt leirjord, jeg fikk hjelp av konen som kom ned og dro meg ut med sin bil. Vi kom av den grunn for sent i gang med suppekokingen, det tar tid å koke opp 8 liter Betasuppe.

Da mørket hadde senket seg og faglenerne var tent kom vandrene i jevn strøm.

Standen ble godt besøkt og publikum så ut til å trives. Medbragt "fakkkel-kubbe" vakte begeistring og ble flittig fotografert.

Kristian hadde laget en fin video av bildene mine og utstyret virket perfekt, også dette satte publikummet pris på.

Akers avis kom innom mot slutten men da hadde suppen tatt slutt etter at 160 koppper var utdelt. Videoprojektoren gikk tom for strøm kl 22, da pakket vi sammen.

Geir og Anne gjorde en flott jobb på standen, jeg tror begge er innstilt på å gjenta dette neste år.

Vi tre har også nye planer for neste år.

Tekst: Harald Olsen
Bilder: Anne Fikkan

Lansering av årbok

Fra Groruddalen Historielag for 2019

I år hadde styremedlem i GHL, Katrin Meløy fra Veitvet skole, invitert oss til å presentere årboka på Veitvet skole.

Det var morsomt endelig å komme på innsiden av denne flotte skolen. Møtet åpnet ved at styreleder Dan Brovold takket redaksjonskomiteen og alle bidragsyterne for morsomme og interessante artikler som spenner over alt fra musikkliv, skysstasjoner, Fattiggården, husmannsplasser og mye mer.

Håvard Pedersen fortalte om Harald-hytta oppunder Grefsenåsen. Hvordan den overlevet nedbrenning av alle uteliggerhyttene i utkanten av byen, og hvordan det gikk til at den nå er restaurert.

Anne Fikkan hadde som tema Fattigdommens forbannelse. Hun fortalte om synet på såkalte fattigfolk og hvordan de ble

behandlet. Fattiggården ved Aker sykehus ble åpnet i 1887, og det var ikke mye til tilbud. Dessuten fikk vi høre om flere enkeltskjebner, stort sett var det en elendig tilværelse.

Ett av høydepunktene kom i pausen da vi ble servert Nordtvet-kringla.

Et annet høydepunkt kom som en avslutning da Anne Fikkan ga oss en Groruddals-quiz. Hun viste utsnitt av bygninger i Groruddalen, og vi skulle gjette hvor. Det var vi kanskje ikke så flinke til, men det dukket opp mange morsomme tilleggssopplysninger.

Og nå gjenstod det bare å kose seg med årboka!

Tekst og bilder: Kari Brun Wisløff

Storbrannen på Økern

✎ Av Anne Fikkan

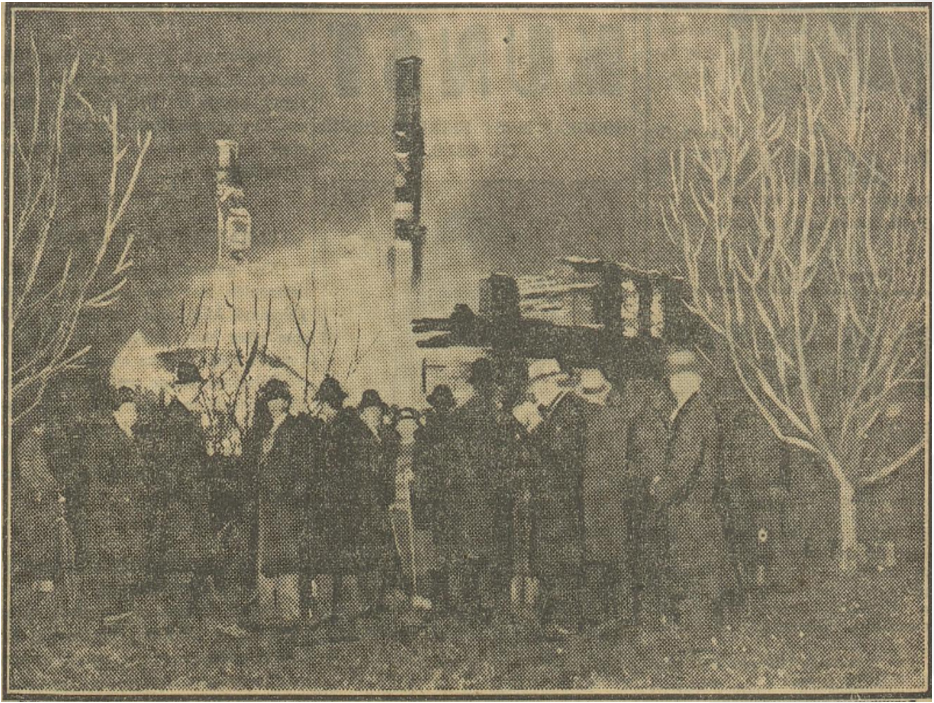
23. januar 1932 brant hovedbygningen på Økern hovedgård ned til grunnen. Forløpet var dramatisk. Et uerstattelig, nyrestaurert praktbygg fra 1710 gikk tapt. Groruddalen og hovedstaden ble en lystgård og et storslagent kulturminne fattigere.

Økern har vært en storgård i alle tider. Vi har fortsatt vikinggraver her. Mange fornemme personer har eid gården - blant annet stattholder Ulrik Fredrik Gyldenløve - men den var ingen slektsgård. På 17- og 1800-tallet var Økern en typisk lystgård, et sted knyttet til hygge og landlivets gleder. Samtidig hadde gården en nytteverdi ved at den produserte matvarer for sin eier.

Hovedbygningen på Økern sto ikke tilbake for de andre lystgårdene som Linderud, Frogner og Bogstad. Ludvig Mariboe (1782-1841) var den mest kjente eieren. Han tjente seg styrtrik en omfattende forretningsvirksomhet fra han kom til landet i 1803, men tapte alt etter unionsoppløsningen. Økern måtte han selge i 1820. Mariboe lyktes å komme på fote igjen og kjøpte gården tilbake i 1831. Han bodde der til sin død.

Maleri av Mathias W. Eckhoff av Økern hovedgård fra 1821. Det er i Oslo Museums eie. Maleren har stått på knausen ovenfor Løren skole. Sletten i forgrunn ble 140 år senere Økern Torg.

Arbeiderbladet 25. januar 1932. Reportasjene fra brannen lørdag kom på trykk først den påfølgende mandagen.

På denne tiden var hovedbygningen fra 1710 i to etasjer i rokokkostil malt med blå oljemaling – den mest kostbare fargen man kunne finne. Det var 12 værelser i første etasje og 14 i andre. Grunnflaten var på 350 kvadratmeter med fullt loft og kjeller. Interiøret var storslagent og luksuriøst. I første etasje var fem værelser betrukket med eksklusive håndmalte tapeter i rokokkostil. Mariboe kjøpte sine møbler og servise fra de mest fornemme handelshusene i København.

Økern hadde også en barokkhage inndelt i symmetriske parterrer og grusganger med to dammer. Det var også frukttrær, et oransjeri (drivhus) og en tennisbane. Adkomsten var gjennom en lang allé opp fra Økernkrysset. Også fjøset var storsla-

gent med en hvelvet steinmur og plass til 60 kyr.

I Mariboets tid var selskapeligheten stor. Han var en vel ansett godseier og forretningsmann, og Økern lå i bekvem avstand fra Christiania.

Etter Mariboets død, trengte enken penger for å opprettholde sin livsstil. Hun solgte unna jord. Anton Tschudi, som kjøpte gården i 1909, fortsatte utparselleringen som ga oss villaområdene på Økern og Risløkka. Han drev en sosial boligpolitikk og solgte tomter til rimelige priser som arbeiderne på blant annet Standard Telefon og Kabelfabrikk hadde råd til å kjøpe.

Fortsettelse neste side

Etter ham overtok Emil Eriksen. Da var hovedbygningen delt inn i flere leiligheter og det gamle fjøset innredet til stall for travrehester.

Litt før klokken ni om kvelden lørdag 23. januar 1923 oppdaget gartner Svank at de se røyk inn i hans leilighet i andre etasje. Han fikk varslet Eriksens tjenestejente - som var den eneste hjemme i første etasje - og de andre leieboerne. Det brant i et av rommene i første etasje. De helte vann på ilden, men den gamle tømmerbygningen var knusktørr. Ilden hadde fått godt tak og spredte seg raskt fra rom til rom. Det var lite de kunne gjøre, annet enn å komme seg ut og redde det de kunne av inventar og eiendeler. Brannet og gnistregnet kunne ses over hele byen og mange strømmet til.

Brannvesenet fra Bryn brannvakt kom med det de hadde av mannskaper og fire brannslanger. Brannkummen var nede ved Økernkrysset (der Økernsenteret og T-banen er i dag) og bakken opp til hovedgården var lang og bratt. Det var nesten ikke trykk i slangene. Da brannmannskapene fra Grønland og Grünerløkka nådde frem med sine moderne pumper, sto ikke hovedbygningen til å redde. De måtte konsentrere innsatsen om de andre husene.

I den gamle og like knusktørre driftsbygningen befant det seg 60-70 vettskremte travrehester. Direktøren på Fellesslakteriet var raskt ute med å tilby plass der.

Driftsbygning og drengestue ble berget. Ingen liv gikk tapt. Hestene kunne flytte hjem. Godseier Eriksen mistet alt. Leieboerne i andre etasje fikk berget ut en del av sine ting, men noen av tilskuerne hadde uærlig hensikter, så mye ble stålet.

Et uerstattelig kulturminne gikk opp i røyk. Riksantikvaren hadde nettopp bekostet full restaurering av bygningen og de gjenoppdagede rokokkotapetene. Oslo kommune kjøpte tomten med stall, hageanlegg og drengestue i 1938. I 1955 sto det nye gamlehjemmet tegnet av Sverre Fehn og Geir Grung ferdig. Senere er nye bygninger kommet til - men alléen og litt av hageanlegget er intakt.

Les mer:

Henrik Torkveens artikkel Økern - en stor-gård i Aker i Oslo byarkivs publikasjon Tobias for 2018 beskriver bygningene og hageanlegget.

Anne Fikkans to artikler i Groruddalen Historielags årbok Ludvig Mariboe – den fargerike storbonden på Økern (2008) og Fru Ragne på Økern (2010) forteller mer om livet på Økern hovedgård.

Aftenposten og Arbeiderbladet fra 25. januar 1932 har dramatiske reportasjer fra brannnatten.

Bestill Årboka for 2019

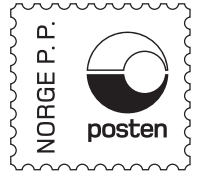
Benytt anledningen til å gi en gave til deg selv eller andre

Kun kr 200,-

ÅRBOK 2019

Selges i Deichmanns filialer, bokhandlere,
eller Historielagets nettbutikk på www.grohi.no

Alle bøker som selges i nettbutikken er oppdatert med vekt. Frakt/porto regnes ut etter postens gjeldende satser. Bestillinger på 2-10 kilo sendes kun via Norgespakke med sporing (fastpris 145,-).